

Cees Stolk schrijft boek over Winschoter melkfabriek OZMI

Eerbetoon aan 'De bolsjewiki van de weg'

Van een onzer verslaggevers

■ WINSCHOTEN - De melkfabriek aan de Grachtstraat. Een niet weg te denken onderdeel van Winschoten. De kans is echter groot dat de deuren even voor het begin van de volgende eeuw definitief worden gesloten. Een troost zal het zijn dat in diezelfde periode een boek over de historie van de fabriek verschijnt. Schrijver-journalist Cees Stolk buigt zich momenteel over documenten, praat met oud-werknemers en is gefascineerd geraakt door 'die melkfabriek in een akkerbouwgebied, die zoveel stormen overleefde'.

Landbouwer en vermoedelijk toekomstig PvdA-kamerlid Harm Evert Waalkens was het die Stolk benaderde voor het schrijven van het boek. Waalkens zat in het bestuur van de Oldambtster Zuivel- en Melkinrichting (OZMI) zoals de fabriek heet. „Ik heb er lang over na moeten denken. Het onderwerp was zo verschillend van dat van mijn vorige twee boeken ('De hel van Jipsinghuizen' en 'Slikken of stikken', beiden over de werkverschaffing, red.). Maar uiteindelijk heb ik besloten het te doen met als doel er meer van te maken dan een doorsnee bedrijfsboek. Het moet ook een mini-geschiedenis van de landbouw in het gebied worden.”

Er is immers die onlosmakelijke band van de fabriek met de landbouw in de omgeving.

▲ Helmer Jansen, voormalig papkoker, voor zijn oude fabriek. Hij woont nog altijd het bedrijfspand en komt in het boek van Cees Stolk aan het woord.

Foto: AnneMarieKamp

In 1883 waren het landbouwers die in hartje Winschoten de coöperatieve fabriek oprichtten. Er waren slechte tijden in de akkerbouw aan die oprichting voorafgegaan, de

landbouwers zochten een 'tweede tak' en dus was de tijd rijp voor een melkfabriek. „Het was de eerste melkfabriek in deze provincie, de oprichters zaten vlak achter de

Friezen. Er waren meer boterfabriekjes in de omgeving in die tijd maar die verdwenen allen. De OZMI bleef als enige over.”

Het wordt ook een ander boek omdat Stolk pagina's zal vullen met de verhalen van voormalige werknemers. Hij heeft al enige gesprekken gevoerd en weet dat er keihard gewerkt is, al die jaren. „Het leed van de werkverschaffing was er natuurlijk niet maar ze hebben gezwoegd hoor. Iedere dag weer al die melkbussen tillen, wel tweehonderd per dag, duizenden kilo's. Ik heb met mannen gepraat die afgekeurd zijn vanwege hernia. Die verhalen moeten het boek natuurlijk iets extra's geven. Die ene man bijvoorbeeld, die met zijn broers op de fabriek heeft gewerkt. 'We waren de Bolsjewiki van de weg, zei hij. We hadden alle vrijheid maar er moest wel keihard gewerkt worden en dat deden we'. Prachtig toch? En met de zoon van de voormalige directeur Kappie Postma heb ik ook gesproken. Die man had echt hart voor de fabriek.”

Zoals gezegd, de historie van de fabriek is Stolk gaan fascineren. En zeker het feit van een melkfabriek in een akkerbouwgebied. „Weet je wat zo opmerkelijk is? De fabriek is opgericht in een tijd dat er meer veeboeren kwamen. We zitten nu in een zelfde periode, je ziet veel meer vee in het Oldambt. En nu gaat de fabriek misschien dicht.”

98 24-7-98